दाक्षेयीदक्षदौहित्री ऋकीनाम ॥१२॥ तपसाज्ञानदृष्ट्या ॥१४॥१५॥ तांप्रीतिंवृक्षेतत्सौहार्दं ॥१६॥१७॥१८॥१९॥२०॥२१॥२२॥२३॥ अनुक्रोश्यकृपायित्वा वैफल्यंजन्मनइतिशेषः ॥२३॥२४॥ संशयात्संशयं

ऋकभोपक्षिणांश्रेष्ठदाक्षेयीसुप्रजास्तया ॥ पृच्छेत्वांऋकमेनंत्वंकस्मान्नत्यजसिद्रुमं ॥१३॥ अथपृष्टःऋकःप्राह मूर्ध्नासमभिवाद्यतं ॥ स्वागतंदेवराजत्वंविज्ञातस्तपसामया ॥१४॥ ततोदशशतात्क्षेणसाधुसाध्वितिभाषितं ॥ अहोविज्ञानमित्येवंमनसापूजितस्ततः ॥१५॥ तमेवंऋभकर्माणंऋकंपरमधार्मिकं ॥ विज्ञान्नपितांप्रीतिंपप्रच्छबलसूदनः ॥१६॥ निष्पत्रमफलंऋष्कमशरण्यंपतत्रिणां ॥ किमर्थंसेवसेवृक्षंयदा ॥ महद्दिदंवनं ॥१७॥ अन्येपिबहवोवृक्षाःपत्रसंछत्रकोटराः ॥ ऋक्षाःपर्याप्तसंचारा विद्यंतेस्मिन्महावने ॥१८॥ गतायुषमसामर्थ्यं क्षीणसारंहतश्रियं ॥ विमृश्यप्रज्ञयाधीरजहीमंस्थविरंद्रुमं ॥१९॥ भीष्मउवाच तदुपश्रुत्यधर्मात्माऋकःशक्रेणभाषितं ॥ सुदीर्घमतिनिःश्वस्यदीनोवाक्यमुवाचह ॥२०॥ अनतिक्रमणीयानिदेवतानिशचीपते ॥ यत्राभवतवप्रश्नस्तन्निबोधसुराधिप ॥२१॥ अस्मिन्नहंद्रुमेजातःसाधुभिश्चगुणैर्युतः ॥ बालभावेनसंगुप्तःशत्रुभिश्चनधर्षितः ॥२२॥ किमनुक्रोश्यवैफल्यमुत्पादयसिमेनघ ॥ आनृशंस्याभियुक्तस्यभक्तस्यानन्यगस्यच ॥२३॥ अनुक्रोशोहिसाधूनांमहच्छर्मस्यलक्षणं ॥ अनुक्रोशश्चसाधूनांसदाप्रीतिंप्रयच्छति ॥२४॥ त्वमेवदेवतैःसर्वैःपृच्छ्यसेधर्मसंशयात् ॥ अतस्त्वंदेवदेवानामाधिपत्येप्रतिष्ठितः ॥२५॥ नाहंसेमांसहस्राक्षद्रुमंत्याजयितुंचिरात् ॥ समर्थमुपजीव्येमंत्यजेयंकथमद्यवै ॥२६॥ तस्यवाक्येनसौम्येनहर्षितःपाकशासनः ॥ ऋकंप्रोवाचधर्मात्मा आनृशंस्येनतोषितः ॥२७॥ वरंवृणीष्वेतितदासचवव्रेवरंऋकः ॥ आनृशंस्यपरोनित्यंतस्यवृक्षस्यसंभवं ॥२८॥ विदित्वाचदृढांभक्तिंतांऋकेशीलसंपदं ॥ प्रीतःक्षिप्रमथोवृक्षममृतेनावसिक्तवान् ॥२९॥ ततःफलानिपत्राणिशाखाश्चापिमनोहराः ॥ ऋकस्यदृढभक्तित्वाच्छीमतांप्रापसद्रुमः ३० ऋकश्चकर्मणातेनआनृशंस्यकृतेनवै ॥ आयुषांतेमहाराजप्रापशक्रसलोकतां ॥३२॥ एवमेवमनुष्येंद्रभक्तिमंतंसमाश्रितः ॥ सर्वार्थसिद्धिंलभतेऋकंप्राप्ययथाद्रुमः ॥३२॥ इतिश्रीम० अनुशा० आनुशा० दानधर्मेऋकवासवसंवादेपंचमोऽध्यायः ॥५॥ ॥छ॥

प्राप्य अतःसंशयाच्छेत्तुत्वात् ॥२५॥ अद्यअसामर्थ्यकाले ॥२६॥२७॥ संभवंसम्यगेश्वर्यं वरंवव्रे ॥२८॥२९॥३०॥ आनृशंस्यफलमाह ॥ ऋकश्चेति ॥३१॥ आख्यायिकातात्पर्यमाह ॥ एवमिति ॥३२॥ ॥ इतिआनुशासनिकेप० नी० भा० पंचमोऽध्यायः ॥५॥ ॥छ॥ ॥छ॥

युधिष्ठिरउवाच पितामहमहाप्राज्ञसर्वशास्त्रविशारद ॥ हेतुंवृक्षकारंवृक्षिर्वाक्छेत्तुनरंनवै ॥१॥ भीष्मउवाच